

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

***К.Б. Корнієнко**, здобувач вищої освіти групи Ф-4/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Налагоджена система функціонування ринку цінних паперів є показником еволюції економіки в країні. Такий процес відіграє важливу роль у прозорому та контрольованому процесу обігу цінних паперів, і особливо, акцій. Без проведення операцій з контролю роботи фінансового ринку не може

проходити цивілізована та законна зміна власників, не можуть здійснюватися довгострокові інвестиції в цінні папери з метою одержання дивідендного доходу, деформуються напрямки грошових потоків і їх ефективність [1].

У сучасному періоді проблема розвитку Національної депозитарної системи України (НДСУ) набула значної актуальності. Для вирішення проблем які виникають під час системної розбудови НДСУ потрібно розробити методи для поліпшення функціональних елементів на основі сучасних інформаційних та фінансових технологій, спроможних забезпечити обслуговування операцій з цінними паперами та похідними цінними паперами (деривативами) в умовах інтеграції та глобалізації ринків цінних паперів.

Депозитарна діяльність - діяльність професійних учасників депозитарної системи України та Національного банку України щодо надання послуг із зберігання та обліку цінних паперів, обліку і обслуговування набуття, припинення та переходу прав на цінні папери і прав за цінними паперами та обмежень прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах депозитарних установ [2].

Депозитарна система України складається з двох рівнів:

- нижній рівень - це зберігачі, які ведуть рахунки власників цінних паперів, та реєстратори власників іменних цінних паперів.
- верхній рівень - це Національний депозитарій України і депозитарії, що ведуть рахунки для зберігачів та здійснюють кліринг і розрахунки за угодами щодо цінних паперів.

Серед основних видів діяльності депозитарної системи є:

- зберігання та обслуговування обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах та операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів;
- кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів, ведення реєстрів власників іменних цінних паперів тощо.

За даними Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР), на ринку функціонує два депозитарії - Національний депозитарій

України (НДУ) та «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» (ВДЦП), який є правонаступником депозитарію «Міжрегіональний фондний союз».

При наявності розгалуженої мережі учасників депозитарної діяльності, розмежування їх основних функцій свідчить, що на сьогоднішній день в нашій країні сформовано необхідну кількість базових елементів Національної депозитарної системи. Проте цього недостатньо для забезпечення ефективності її діяльності.

Паралельне існування окремих систем депозитарного обліку цінних паперів - державних і корпоративних, документарних та бездокументарних - зумовлює збільшення організаційних, технологічних і грошових витрат, і, відповідно, ризиків професійних учасників ринку та власників цінних паперів. Варто також додати, що нинішня система депозитарного обліку прав власності не створює необхідних гарантій виконання угод з купівлі-продажу цінних паперів.

Через відсутність централізованого клірингу і розрахунків типу «поставка проти платежу» на вітчизняному фондовому ринку домінують рейтингові котирування, які не показують реальної вартості відповідних активів, а тому його ліквідність залишається вкрай низькою. За цих обставин не випадково в Україні набули поширення саме рейдерські, нелегітимні схеми перерозподілу корпоративного контролю: сьогодні в країні фактично відсутні необхідні інституційні основи для цивілізованого запровадження такого роду процесів.

Отже, з метою вирішення проблем, які нині гальмують розвиток депозитарної системи України, необхідно: суттєво удосконалити чинну нормативно-правову бази ведення відповідної діяльності шляхом доопрацювання і прийняття Закону України «Про систему депозитарного обліку цінних паперів», здійснити низку заходів, спрямованих на становлення потужного, повнофункціонального єдиного центрального депозитарію, підвищити дієвість контролю уповноважених органів влади за дотриманням встановлених правил і процедур обліку прав власності, доступу до

користування корпоративною інформацією, яка зосереджується в депозитарних установах [3].

Література:

1. Проблеми організації депозитарної системи України. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4803>.
2. Тенденції розвитку Національної депозитарної системи України. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=959>.
3. Розвиток депозитарної системи в Україні в контексті державної політики протидії корпоративному рейдерству. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-3-18.pdf>.
4. Національна депозитарна система в Україні. URL: <http://ua-referat.com>.
5. Фінансовий ринок. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4783>.
6. Фінансовий ринок України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/2418>.
7. Фінанси. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4881>.

*Науковий керівник – **Боднар О. А.**,
канд.екон.наук, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет*